

۱۵۰ تصنیف آموزشی بر پایه‌ی چیدمان دستگاهی

نگارش و گردآوری: پیمان پورشکیبایی، رضا جدیدی، زهرامظفری

بنام آفریدگار هنر

برای تو که می خوانی

۱۵۰ تصنیف آموزشی

برپایه‌ی چیدمان دستگاہی

نگارش و گردآوری:

پیمان پورشکیبایی ، رضا جدیدی ، زهرا مظفری

نشر رهی

فهرست

۳۱- آسمان..... ۵۷

دستگاه همایون

۳۲- آشفته حال..... ۶۱

۳۳- بخت رَمیده..... ۶۲

۳۴- آنکه هلاک من همی..... ۶۳

۳۵- جلوه گل..... ۶۴

۳۶- خزان عشق..... ۶۵

۳۷- تنهایی..... ۶۶

۳۸- به کجاها برد..... ۶۷

۳۹- دل بسته..... ۶۸

۴۰- خنده گل..... ۶۹

۴۱- نوای چوپان..... ۷۰

۴۲- شکسته دل..... ۷۱

۴۳- تا آساید..... ۷۲

۴۴- پشیمانم..... ۷۳

۴۵- روز وصل..... ۷۵

۴۶- کاروان..... ۷۶

۴۷- مگه نه..... ۷۷

۴۸- مرغ حق..... ۷۸

۴۹- گل باغ آشنایی..... ۷۹

۵۰- ای بهار نو رسیده..... ۸۰

آواز بیات اصفهان

۵۱- به اصفهان رو..... ۸۳

۵۲- ساغر شکسته..... ۸۴

۵۳- عروس شب..... ۸۵

۵۴- می گذرم تنها..... ۸۶

۵۵- بیا ای ساقی..... ۸۷

۵۶- بیداد زمان..... ۸۸

۵۷- اشک من هویدا شد..... ۸۹

۵۸- ای بی وفا..... ۹۰

۵۹- بهار دلشین..... ۹۱

۶۰- بت چین..... ۹۲

۶۱- امید جانم ز سفر باز آمد..... ۹۳

۶۲- ای نوع بشر..... ۹۴

۶۳- شانه..... ۹۵

۶۴- به کنارم تو بمان..... ۹۶

بیشگفتار..... ۷

کوتاه نوشتی پیرامون خواندن..... ۸

سختی پیرامون ردیف دستگاهی موسیقی ایران..... ۱۱

واژگانی که باید بدانیم..... ۱۶

دستگاه ماهور

۱- مرغ سحر..... ۲۵

۲- تَدرو..... ۲۶

۳- دلشدگان..... ۲۷

۴- دلشکسته..... ۲۸

۵- ای خسرو خوبان..... ۲۹

۶- ای گل تازه..... ۳۰

۷- ز فروردین..... ۳۱

۸- ستاره ها..... ۳۲

۹- سکوت سرد زمان..... ۳۳

۱۰- ز دست محبوب..... ۳۴

۱۱- ز من نگارم..... ۳۵

۱۲- گل صحرائی..... ۳۶

۱۳- مه جلوه گر / کار و عمل..... ۳۷

۱۴- قاصدک..... ۳۸

۱۵- وصل تو مشکل..... ۳۹

۱۶- باد بهاری..... ۴۰

۱۷- آزادی..... ۴۱

۱۸- ای ایران..... ۴۲

۱۹- ایران..... ۴۳

۲۰- سپیده..... ۴۴

دستگاه چهارگاه

۲۱- هزار دستان..... ۴۷

۲۲- می گذرم..... ۴۸

۲۳- سفر کرده..... ۴۹

۲۴- جلوه هستی..... ۵۰

۲۵- ساقیا..... ۵۱

۲۶- راز زندگی..... ۵۲

۲۷- مرغ شباهنگ..... ۵۳

۲۸- نگارا..... ۵۴

۲۹- تا تو ای ساقی..... ۵۵

۳۰- ای ساربان..... ۵۶

۱۰۱- در کوچه سار شب ۱۳۸

آواز ابوعطا

۱۰۲- بهار دلکش ۱۴۱

۱۰۳- شکایت معشوق ۱۴۲

۱۰۴- ای کیوتر ۱۴۳

۱۰۵- زیبای پری ۱۴۴

۱۰۶- دل هوس سبزه و صحرا ندارد ۱۴۵

۱۰۷- جام طلا ۱۴۶

۱۰۸- بلاکش ۱۴۷

آواز بیات ترک

۱۰۹- بسته ره گریزم ۱۵۱

۱۱۰- به یاد عارف ۱۵۲

۱۱۱- جفا رها کن ۱۵۳

۱۱۲- در خیال ۱۵۴

۱۱۳- رحم ای خدای ۱۵۵

۱۱۴- همچو فرهاد ۱۵۶

۱۱۵- یادش بخیر ۱۵۷

۱۱۶- یوسف خوشنام ۱۵۸

۱۱۷- راهی بزن ۱۵۹

آواز کرد بیات

۱۱۸- افسون سخن ۱۶۳

۱۱۹- دل دیوانه ۱۶۴

آواز افشاری

۱۲۰- ملکا ذکر تو گویم ۱۶۷

۱۲۱- نمی دانم چه در پیمانه کردی ۱۶۸

۱۲۱- از کفم رها ۱۶۹

۱۲۳- نه قدرت که با وی نشینم ۱۷۰

۱۲۴- بادخزان ۱۷۱

۱۲۵- عالم مستی ۱۷۲

۱۲۶- دوش دوش ۱۷۳

۱۲۷- وعده شکن ۱۷۴

دستگاه سه گاه

۱۲۸- من از روز ازل ۱۷۷

۱۲۹- ساقیا ۱۷۸

۱۳۰- افتخار آفاق ۱۷۹

۱۳۱- زهره ۱۸۰

۱۳۲- ای خطه ایران مهین ۱۸۲

۶۵- ملکه گلها ۹۷

۶۶- ایران ۹۸

۶۷- خوشه چین ۹۹

۶۸- عاشقم من ۱۰۰

۶۹- ما سرخوشان مست ۱۰۱

دستگاه شور

۷۰- آمان ۱۰۵

۷۱- چشم مست ۱۰۶

۷۲- هر چه کنی ۱۰۷

۷۳- نرگس مست ۱۰۸

۷۴- سایه لرزان ۱۰۹

۷۵- محبت ۱۱۰

۷۶- بخت بیدار ۱۱۱

۷۷- نازار دلی ۱۱۲

۷۸- لشگر عشق ۱۱۳

۷۹- آتش کاروان ۱۱۴

۸۰- این همه آشفته حالی ۱۱۵

۸۱- دیدی که رسوا شد دلم ۱۱۶

۸۲- غوغای ستارگان ۱۱۷

۸۳- روزگار کودکی ۱۱۸

آواز دشتی

۸۴- ای ایران ۱۲۱

۸۵- اشک مهتاب ۱۲۲

۸۶- بانگ نی ۱۲۳

۸۷- بسته دام ۱۲۴

۸۸- خیال تو ۱۲۵

۸۹- دیدی ای مه ۱۲۶

۹۰- گریه مستی ۱۲۷

۹۱- گلنار ۱۲۸

۹۲- مرغ حق ۱۲۹

۹۳- موسم گل ۱۳۰

۹۴- سرود ای ایران ۱۳۱

۹۵- کاروان ۱۳۲

۹۶- خاکستر ۱۳۳

۹۷- مزن بر دل ۱۳۴

۹۸- ساز خاموش ۱۳۵

۹۹- هنگام می ۱۳۶

۱۰۰- دیر مغان ۱۳۷

- ۱۳۳- زهانخانه دل..... ۱۸۳
 ۱۳۴- شب شادی..... ۱۸۴
 ۱۳۵- غم عشق..... ۱۸۵
 ۱۳۶- مرا عاشقی شیدا..... ۱۸۶
 ۱۳۷- امان از این دل که داد..... ۱۸۷

🌀 دستگاه نوا

- ۱۳۸- راه نشین..... ۱۹۱
 ۱۳۹- رفتم در میخانه..... ۱۹۲
 ۱۴۰- جان جهان..... ۱۹۳
 ۱۴۱- چهره به چهره..... ۱۹۴
 ۱۴۲- خسته پر..... ۱۹۵
 ۱۴۳- ما برفتم و تو دانی..... ۱۹۶
 ۱۴۴- جانا هزاران آفرین..... ۱۹۷
 ۱۴۵- الا ای پیر فرزانه..... ۱۹۸
 ۱۴۶- ای یوسف خوشنام ما..... ۱۹۹

🌀 دستگاه راست پنجگاه

- ۱۴۷- بوسه‌های باران..... ۲۰۳
 ۱۴۸- در ازل..... ۲۰۴
 ۱۴۹- بیا بیا دلدار من..... ۲۰۵
 ۱۵۰- بیا تا گل برفشانیم..... ۲۰۶
 ۲۰۷- آشنایی با پدیدآورندگان..... ۲۰۷
 ۲۰۹- منابع..... ۲۰۹

بنام ایزد یکتا

پیشگفتار

هنرجویان و دوستداران خواندن، آنچه در این کتاب می‌خوانید سخنان کوتاهی است که شما را رهنمون خواهد بود برای آنکه در پی این آرزوی زیبا و دست یافتنی تلاش کنید "خواندن درست" در این کتاب در پی جستارهای ژرف نبوده ایم و تنها خواستیم برای رسیدن شما به این هنر زیبا راهتان را هموارتر کنیم. تا کنون کتابی را نیافته‌ایم که چیدمان دستگامی تصنیف‌ها و ترانه‌ها را اینگونه برای هنرآموزان ردیف کرده باشد. بنابراین بر آن شدیم تا ترانه‌ها و تصنیف‌ها را به روش دستگامی برای آموختن بهتر گردآوری کنیم. در گردآوری نیز کوشیده‌ایم تصنیف‌ها و ترانه‌هایی را برگزینیم که هم ملودی مدل‌های ساختاری بیشتری از ردیف موسیقی ایرانی در خود داشته باشند و هم دارای ریتم‌های گوناگون باشند و هم خوانندگانی که درست خوانی بهتری از این تصنیف‌ها داشته‌اند را برگزیده ایم. همچنین نگارش ترانه‌ها و تصنیف‌ها بر پایه جمله‌ی موسیقی است که هنگام خواندن خواننده، آسان‌تر شعر و موسیقی را از پیش دیدگان بگذراند.

تصنیف‌های برگزیده از ساخته‌های ارزشمند شاعران، موسیقی دانان و خوانندگانی هستند که برای سرزمین و مردمان دوست داشتنی‌اش جز مهر و عشق نمی‌خواستند و در این راه از جان و تن مایه گذاشته‌اند. چه اندازه ارزش‌های فرهنگی ما از ورای موسیقی و اشعار و خوانش آن هویداست و چه بسیار برانگیختن یادکردهای ما از سرزمین را گوشزد می‌کند و چه بسیار خاطره ساز ما برای آینده روزگار خواهد بود. بر ماست که به پاس داشت این هنر و هنرمندان ارزشمندمان این دستاورد فرهنگی پر از ژرفا را بیاموزیم و در پی آموزش فرزندانمان باشیم.

از دوستان ارجمندم آقای رضا جدیدی و خانم زهرا مظفری که همه گونه در این کار با مهر و عشق کوشیدند تا این کتاب را با همکاری هم از آغاز تا پایان به فرجام رسانیم سپاسگزارم، همچنین از تلاش‌های ارزنده مدیر نشر رهی نیز برای چاپ کتاب سپاسگزارم.

پیمان پورشکیبایی

تهران زمستان ۱۳۹۵

تصنیف: مرغ سحر

شاعر: ملک الشعرا بهار آهنگساز: مرتضی نی‌داوود خوانندگان: بانوقمرالملوک وزیری، محمدرضا شجریان

مرغ سحر ناله سر کن داغ مرا تازه تر کن
ز آه شرر بار این قفس را
بر شکن و زیر و زبر کن
بلبل پر بسته ز کنج قفس درآ
نغمه آزادی نوع بشر سرآ
وز نفسی عرصه این خاک توده را پر شرر کن
ظلم ظالم جور صیاد آشیانم داده بر باد
ای خدا ای فلک ای طبیعت شام تاریک ما را سحر کن
نوبهار است گل به بار است ابر چشمم ژاله بار است
این قفس چون دلم تنگ و تار است
شعله فکن در قفس ای آه آتشین
دست طبیعت گل عمر مرا مچین
جانب عاشق نگه ای تازه گل حزین بیشتر کن بیشتر کن بیشتر کن
مرغ بی دل شرح هجران مختصر مختصر کن

تصنیف: تَدْرُو

خواننده: محمدرضاشجریان

آهنگساز: علی تجویدی

ترانه سرا: بیژن ترقی

من تَدْرُوی خوشی سرودم از دیار نغمه خوانی^۲

رشته بند گردن من (این سرود آسمانی)^۲

بال من بگشا و از بندم رها کن

پایم از این رشته های بسته وا کن

تا فضای آسمان بی کرانه بی کرانه

پر کنم با نغمه های جاودانه جاودانه

بال من بگشا و از بندم رها کن

پایم از این رشته های بسته وا کن

تا فراز کوه و صحرا دشت و دریا پر کشم

پر کشم تا بی کران ها پر کشم

تا گریزم از نیاز آب و دانه ، آشیانه پر کشم

پر کشم تا بی نشان ها پر کشم

پر کشم تا بگردد، مرا از نیچ و از رد، و مانه

(بال و پر شویم سحر در چشمه پاک ترانه)^۲

بال من بگشا و از بندم رها کن

پایم از این رشته های بسته وا کن

تصنیف: دلشدگان

ترانه سرا: فریدون مشیری - علی حاتمی آهنگساز: حسین علیزاده خواننده: محمدرضا شجریان

ما دلشدگان خسرو شیرین پناهییم

ما کشته آن مه رخ خورشید کلاهییم

(ما از دو جهان غیر تو ای عشق نخواهییم)^۲

صد شور نهران با ما تاب و تب جان با ما

در این سر بی سامان غم های جهان با ما

با ساز و نی با جام می با یاد وی

(شوری دگر اندازیم در میکده جان)^۲

(جمع مستان غزل خوانییم)^۲ همه مستان سر اندازیم سر اندازیم سرافرازییم

(جز این هنر ندانییم که هر چه می توانییم)^۲

غم از دل ها بر اندازیم بر اندازیم

(ما دلشدگان خسرو شیرین پناهییم)^۲

ما از دو جهان غیر تو ای عشق نخواهییم

صد شور نهران با ما تاب و تب جان با ما

در این سر بی سامان غم های جهان با ما